

Брюксел, 30.9.2020 г.
SWD(2020) 326 final

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ НА СЛУЖБИТЕ НА КОМИСИЯТА

Доклад относно върховенството на закона за 2020 г.
Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Швеция

придружаващ

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

Доклад относно върховенството на закона за 2020 г.
Ситуация в областта на върховенството на закона в Европейския съюз

{COM(2020) 580 final} - {SWD(2020) 300 final} - {SWD(2020) 301 final} -
{SWD(2020) 302 final} - {SWD(2020) 303 final} - {SWD(2020) 304 final} -
{SWD(2020) 305 final} - {SWD(2020) 306 final} - {SWD(2020) 307 final} -
{SWD(2020) 308 final} - {SWD(2020) 309 final} - {SWD(2020) 310 final} -
{SWD(2020) 311 final} - {SWD(2020) 312 final} - {SWD(2020) 313 final} -
{SWD(2020) 314 final} - {SWD(2020) 315 final} - {SWD(2020) 316 final} -
{SWD(2020) 317 final} - {SWD(2020) 318 final} - {SWD(2020) 319 final} -
{SWD(2020) 320 final} - {SWD(2020) 321 final} - {SWD(2020) 322 final} -
{SWD(2020) 323 final} - {SWD(2020) 324 final} - {SWD(2020) 325 final}

РЕЗЮМЕ

Шведската правосъдна система се характеризира с високо възприятие за независимост на съдебната власт. С цел по-нататъшно насърчаване на независимостта на съдебната власт, в рамките на междупартийни консултации Швеция даде ход на парламентарен процес за разглеждане на някои елементи от конституционната уредба, свързани със съдебната власт. Наред с това с неотдавнашно изменение на Кодекса за съдопроизводството бяха кодифицирани правилата, уреждащи разпределението на делата. Правителството започна законодателна инициатива за справяне с предизвикателствата, свързани с цифровизацията на правосъдната система. И по-конкретно, възможността за извършване на определени етапи от съдебното производство онлайн е достъпна отчасти — както що се отнася до завеждането на дела, така и до изпращането на призовки.

Според някои проучвания Швеция се възприема като една от най-малко корумпираните страни в ЕС и в света. В Наказателния кодекс са криминализирани повечето форми на корупция в публичния и в частния сектор. Въпреки че няма действаща кодифицирана всеобхватна стратегия за борба с корупцията, правителството обяви своя инициатива за разработване на национален план за действие за борба с корупцията. Публичните институции са изградили репутация на прозрачна администрация и на надеждна и функционална уредба за предотвратяване на корупцията. Лобирането не е регламентирано със закон. Възлов елемент от шведския подход за предотвратяване на корупцията е широкообхватното право на информация, като наред с това публичните служители имат право да разкриват информация пред медиите. Въведени са мерки за гарантиране на защитата на лицата, сигнализиращи за нередности, като в момента се извършва преглед за оценяване на необходимостта от изменения предвид Директива (ЕС) 2019/1937 относно защитата на лицата, които подават сигнали за нарушения на правото на Съюза. Все още има рискове от гледна точка на подкупването на чужди длъжностни лица.

Швеция има дълга традиция по отношение на регламентирането на свободата и плурализма на медиите. Правните гаранции в държавата във връзка със свободата и плурализма на медиите произтичат както от конституционната, така и от законодателната уредба и изглежда, че напълно се изпълняват на практика. Шведският медиен регулатор има солидни гаранции за своята независимост, установени в разпоредбите на Конституцията. Не са подавани сигнали за сериозни проблеми в областта на прозрачността по отношение на собствеността върху медиите въпреки факта, че няма специални правила за медийните дружества. Наред с това в Швеция доказано има стабилна система за защита на журналистите. Условието, при които работят шведските журналисти, се оценяват като едни от най-добрите в света. Въпреки това през 2020 г. бяха подадени няколко сигнала за физически и онлайн заплахи, отправени към журналисти.

Една специфична особеност на системата за взаимозависимост и взаимоограничаване е приобщаващият и структуриран процес за изготвяне на законодателство. Този процес се използва за вече споменатия преглед на конституционната уредба във връзка със съдебната власт. В рамките на този процес ще бъде разгледана и възможността за провеждане на реформа на процедурата за изменение на Конституцията като средство

за подобряване на защитата на основните структури на демократичната система. Няколко независими органа играят роля за защитата на основните права и в момента те са реформи за удължаване на мандата на Националната институция по правата на човека. Освен това правителството е въвело конкретни инструменти за провеждане на диалог с гражданското общество.

I. ПРАВОСЪДНА СИСТЕМА

Правосъдната система на Швеция обхваща два вида съдилища: общи съдилища — 48 районни съдилища, шест апелативни съдилища и Върховния съд; и общи административни съдилища, които включват дванадесет административни съдилища, четири апелативни административни съдилища и Върховния административен съд. Освен това има две специализирани съдилища¹. Националната администрация на съдилищата (Domstolsverket), която е агенция към Министерството на правосъдието, отговаря за общото управление на съдилищата, включително за разпределението на ресурсите, за броя на служителите и за оборудването. Независимият комитет за номиниране на съдии (Tjänsteförslagsnämnden för domstolsväsendet)² изготвя предложения за всички назначения³, въз основа на които правителството назначава съдиите⁴. Шведската прокуратура (Åklagarmyndigheten)⁵ е независима и отделена от правителството. Шведската адвокатска колегия (Advokatsamfundet) е независимо и самоуправляващо се сдружение, установено със закон⁶.

Независимост

Възприятието за независимост на съдебната власт е трайно много високо. Като цяло 80 % както от широката общественост, така и от дружествата смятат, че независимостта на съдилищата и на съдиите в Швеция е „много добра“ или „относително добра“⁷. Високото възприятие за независимост на съдебната власт в общи линии е устойчиво и от 2016 г. насам леко се е повишило сред обществеността.

Даден е ход на реформи за по-нататъшно укрепване на независимостта на съдебната власт. По искане на парламента от 2018 г. през февруари 2020 г. правителството сформира анкетна комисия⁸ във връзка с „Укрепването на защитата на демокрацията и независимостта на съдебната власт“. Междупартийната анкетна комисия се ръководи от председателя на Върховния съд и има мандат да разгледа

¹ Съд по трудови спорове (Arbetsdomstolen) и Съд за военно разузнаване (Försvarsunderrättelsesdomstolen). За описание на структурата на правосъдната система вж. СЕРЕЖ (2020 г.), Проучване относно функционирането на правосъдните системи в държавите — членки на ЕС.

² Комитетът за номиниране на съдии е в състав от деветима членове: петима настоящи или бивши съдии, предложени от съдилищата, двама дипломирани юристи, работещи извън съдебната система (един адвокат, предложен от Адвокатската колегия, и един, предложен от шведската Асоциация на местните власти и регионите и от шведската Агенция на правителствените работодатели), и двама представители на гражданското общество. Гражданите се назначават от парламента (и обикновено са членове на парламента), докато другите седем членове се назначават от правителството.

³ След като извърши оценка на квалификациите на кандидатите, Комитетът за номиниране на съдии подава мотивирано предложение (списък с класирани кандидати, обикновено трима) до правителството, което назначава съдията. Ако правителството предвижда да избере кандидат, който не е включен в предложението на Комитета за номиниране на съдии, комитетът трябва да има възможност да подаде становище за кандидата. На практика от влизането в сила на сега действащата система през 2011 г. до момента правителството винаги се е съобразявало с предложението.

⁴ Закон за избор на постоянни съдии (2010:1390).

⁵ Закон за държавното управление, глава 12, раздел 2.

⁶ Кодекс за съдопроизводството, глава 8.

⁷ Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2020 г., графики 44 и 46. Възприятието за независимост на съдебната власт е категоризирано, както следва: много ниско (под 30 % от анкетираните възприемат независимостта на съдебната власт като относително добра и много добра); ниско (в диапазона 30—39 %), средно (в диапазона 40—59 %), високо (в диапазона 60—75 %), много високо (над 75 %).

⁸ Сформирането на анкетна комисия често е част от законодателния процес в Швеция; Вж. раздел IV.

няколко елемента от шведската уредба за независимост на съдебната власт, за да представи предложения за промени в законодателството и в Конституцията⁹. Комисията ще разгледа въпроса дали броят и пенсионната възраст на съдиите от Върховния съд и от Върховния административен съд следва да се уреждат с Конституцията¹⁰. В мандата на комисията се посочва, че тези консултации стават наред с другото с оглед на новата съдебна практика на Съда на европейския съюз¹¹. Според мандата целта би била защита на съдиите от евентуално вмешателство заради занижаване на пенсионната възраст съгласно общия ред. Въпросът за регламентирането на броя съдии в двете върховни съдилища ще бъде разгледан с оглед на правно-академичния дебат в Швеция, в рамките на който беше предложено, че едно увеличение или намаление на броя на съдиите може да бъде използвано като средство за политическо влияние. Наред с това комисията ще разгледа въпроса дали независимостта на националната администрация на съдилищата следва да бъде укрепена¹². Ако комисията констатира, че подобно укрепване е необходимо, по силата на своя мандат тя може да предложи създаването на съдебен съвет или съвет на националната администрация на съдилищата¹³, съставен главно от съдии, което би отговаряло на препоръките на Съвета на Европа¹⁴. Работата на комисията е на ранен етап и ще включва преглед на съществуващите системи в други държави — членки на ЕС. Резултатите от прегледа ще бъдат представени през февруари 2023 г. Особено важно е да бъдат отбелязани приобщаващият метод при подготовката на подобна реформа, в това число междупартийният процес, и вниманието, което се отделя на новата съдебна практика на Съда на Европейския съюз.

Правилата за разпределението на делата са кодифицирани. Съгласно изменението на Кодекса за съдопроизводството разпределението на делата трябва да се основава на предварително установени от съда обективни критерии и не трябва да има възможност да повлиява на изхода или на развитието на процеса¹⁵. Така се кодифицира вече съществуващата практика и се гарантира, че стандартите за разпределение на делата са определени в законодателството, което е в съответствие с препоръките на Съвета на Европа¹⁶. Конкретните подробности относно разпределението на делата продължават да фигурират в процедурен правилник или подобни стандарти на съдилищата¹⁷.

⁹ Наред с това комисията ще разгледа начина, по който се приемат промени в Конституцията (вж. раздел IV) и евентуалните ограничения на свободното сдружаване по отношение на терористични сдружения. Правителство на Швеция, мандат на комисията: укрепване на защитата на демокрацията и независимостта на съдебната власт.

¹⁰ Понастоящем за съдиите са приложими общите правила за пенсиониране съгласно Закона за защита на заетостта.

¹¹ Решение на Съда на Европейския съюз от 24 юни 2019 г. по дело *Комисия/Полша*, С-619/18. Вж. стр. 7 от условията за създаване на комисията.

¹² Освен това анкетната комисия ще разгледа въпроса дали следва да бъде възможно при някои дела Върховният съд и Върховният административен съд да заседават в рамките на специален съвместен форум.

¹³ Понастоящем националната администрация на съдилищата се ръководи от генерален директор, който се назначава от правителството.

¹⁴ Препоръка CM/Rec(2010)12 на Комитета на министрите към Съвета на Европа, параграфи 26—27.

¹⁵ Кодекс за съдопроизводството, глава 4, раздел 11а.

¹⁶ Съветът на Европа препоръчва разпределението на съдебните дела в рамките на съда да следва обективни, предварително установени критерии, за да се гарантира правото на независим и безпристрастен съдия. Вж. по-специално Препоръка CM/Rec(2010)12 на Комитета на министрите на Съвета на Европа, параграф 24; Становище № 19 (2016 г.) на Консултативния съвет на европейските съдии — Ролята на председателите на Съда; Минимални съдебни стандарти IV на Европейската

Качество

Националната администрация на съдилищата е поискала допълнителни ресурси за справяне с нарасналия брой дела. След увеличаване на ресурсите на полицията и на прокуратурата с цел подсилване на капацитета им за провеждане на разследвания¹⁸ се наблюдава значително нарастване на броя новозаведени наказателни дела в първоинстанционните съдилища. С цел справяне с този нараснал брой дела националната администрация на съдилищата поиска увеличение на бюджета на съдилищата за периода 2021—2023 г.¹⁹ за покриване на разходите за допълнителни съдебни служители, обучения и реформи, предназначени за подобряване на ефективността на съдилищата²⁰.

Продължават усилията за справяне с предизвикателствата, свързани с използването на цифрова комуникация в съдебната власт на Швеция. Възможността за извършване на определени етапи от съдебното производство онлайн в Швеция остава достъпна само отчасти — както що се отнася до завеждането на дела, така и до изпращането на призовки, като няма възможност етапите на производствата да бъдат наблюдавани онлайн²¹. Освен това няма достъп онлайн до решенията на първоинстанционните съдилища²². С цел осъществяване и улесняване на цифровата комуникация при съдебните производства и с цел подобряване на обслужването на гражданите правителството предложи законопроект, представен за първи път през август 2019 г., чиято цел, наред с другото, е създаване на възможности за подаване на документи за образуване на граждански и някои други производства онлайн, изпращане на призовка в цифров вид и премахване на излишните изисквания за копия на хартиен носител²³. Предложението беше внесено в парламента през юни 2020 г. Ако бъде прието, се предвижда повечето разпоредби да влязат в сила през януари 2021 г.

Ефикасност

Шведската правосъдна система не е изправена пред особени предизвикателства във връзка с ефикасността въпреки подчертано високия брой новозаведени административни дела. Шведската система работи на средно равнище от гледна точка на необходимото време за разглеждане на висящите дела както по гражданските съдебни спорове и по търговските дела, така и по административните производства. Броят новозаведени административни дела е особено висок, а броят на висящите административни дела продължава леко да расте от 2016 г. насам. В резултат на това делът на приключените производства по административни дела се е понижил през 2016 и 2017 г., но през 2018 г. се наблюдава положителна тенденция с връщане отново до близо 100 %, като средното време за разрешаване на административни спорове все

мрежа на съдебните съвети — Разпределение на делата: Доклад на Европейската мрежа на съдебните съвети за 2013—2014 г.

¹⁷ Информация, предоставена от Върховния съд на Швеция за Доклада относно върховенството на закона за 2020 г., стр. 5.

¹⁸ През периода 2018—2019 г. в прокуратурата са разкрити около 90 нови позиции, включително 40 нови прокурорски места.

¹⁹ Поискани са около 60 милиона евро (628 милиона шведски крони) за съдилищата, както и други средства за осигуряване на правна помощ и за съдилищата по имиграционни въпроси.

²⁰ Национална администрация на съдилищата, „Все повече дела в съдилищата на страната“.

²¹ Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2020 г., графика 27.

²² Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2020 г., графика 28.

²³ Правителство на Швеция, „Цифрова комуникация в съдопроизводството“.

още остава сравнително кратко²⁴. Тъй като по време на пандемията от COVID-19 нямаше пълни ограничения на свободата на движение, до голяма степен съдилищата продължиха да работят нормално, като по причини, свързани с общественото здраве, няколко заседания бяха отменени или отложени²⁵.

II. УРЕДБА ЗА БОРБА С КОРУПЦИЯТА

Законодателната и институционалната уредба на Швеция за борба с корупцията до голяма степен вече е създадена. Въпреки че Швеция няма действаща всеобхватна стратегия в тази област, която да е кодифицирана чрез писмен акт, правителството предвижда да разработи национален план за действие за борба с корупцията. Въпросите, свързани с предотвратяването и възпрепятстването на корупцията, са предмет на няколко законови и подзаконови разпоредби, на специални правила относно правителствените агенции, както и част от дейността на правоприлагащи и съдебни органи. Националното звено за борба с корупцията (Riksenheten mot korruption, RМК) е специализирана агенция към прокуратурата, отговаряща за всички наказателни разследвания, свързани с корупция и подкупване на чужди длъжностни лица. Сред задачите на Националното полицейско звено за борба с корупцията (Nationella anti-korruptionsgruppen, NKG), което е част от Шведската полицейска служба (Polismyndigheten), са както разследване на корупционни престъпления, така и обезпечаване на превенция чрез оказване на подкрепа на различни органи при изготвянето на политики в областта на борбата с корупцията. Други агенции като Националната сметна палата (Riksrevisionen), Националната комисия за защита на конкуренцията (Konkurrensverket), Националният съвет за предотвратяване на престъпността (Brottsförebyggande rådet, BRÅ) и Финансовата полиция (шведското звено за финансово разузнаване, която е част от Полицейската служба) имат компетентности, свързани с предотвратяването, криминалистичното разследване, извършването на одити във връзка със и разследването на корупцията.

Швеция има резултат 85/100 в индекса за възприемане на корупцията на Transparency International и се нарежда на 3-то място в Европейския съюз и на 4-то място в света. От специалното проучване на Евробарометър относно корупцията за 2020 г. става ясно, че 40 % от анкетиранияте възприемат корупцията за широко разпространена (при средно за ЕС 71 %), а 9 % от хората се чувстват лично засегнати от корупция в ежедневието си (при средно за ЕС 26 %)²⁶. Що се отнася до предприятията, 30 % от дружествата считат, че корупцията е широко разпространена (при средно за ЕС 63 %) и само 12 % от дружествата считат, че корупцията е проблем при извършването на стопанска дейност (при средно за ЕС 37 %). 55 % от отговорилите смятат, че има достатъчно успешни наказателни преследвания, които да възпират хората от корупционни практики (при средно за ЕС 36 %), докато 48 % от дружествата са на мнение, че лицата и предприятията, заловени за подкуп на висш служител, се наказват по подходящ начин (при средно за ЕС 31 %)²⁷.

²⁴ Информационно табло в областта на правосъдието за 2020 г., графики 2—15.

²⁵ Напр. Национална администрация на съдилищата, Статистически данни във връзка с коронавируса.

²⁶ Специално проучване на Евробарометър № 502 (2020 г.).

²⁷ Експресно проучване на Евробарометър № 482 (2019 г.).

Швеция до голяма степен разполага със законодателната рамка за криминализиране на корупцията. Шведският Наказателен кодекс²⁸ регламентира престъпленията като получаване и даване на подкуп, търговия с влияние и финансиране на подкупване поради небрежност. Наказанията за вземане или даване на подкуп може да бъдат глоби или лишаване от свобода с максимален срок от две години (с давностен срок от пет години). Наказанията за тежки случаи с даване/получаване на подкуп варират от шест месеца до шест години лишаване от свобода (с давностен срок от десет години). Освен това престъпленията като неправомерно поведение на длъжностно лице или нарушаване на задължението за поверителност са регламентирани в Наказателния кодекс. В допълнение към това в Закона за публичните служби, приет през 1994 г., се предвижда дисциплинарна отговорност за неизпълнение на задължение във вид на предупреждение или намаление на възнаграждението. В закона също така се предвижда забрана за участие на служители в дейности, които може да се отразят неблагоприятно върху тяхната безпристрастност при изпълнението на служебните задължения или да навредят на добрата репутация на органа²⁹.

Въпреки че няма действаща кодифицирана всеобхватна национална стратегия за борба с корупцията, правителството обяви своя инициатива за разработване на национален план за действие за борба с корупцията. Планът за действие се предвижда да бъде представен в края на 2020 г., а обсъжданията със съответните органи ще бъдат проведени по-рано. Предвижда се да бъде направен преглед на съществуващата работа по предотвратяване и да бъде установена нуждата от нови мерки за борба с корупцията, като например създаване на възможности за по-ефективна и ефикасна координация и сътрудничество между основните органи.

Отговорността за противодействие и предотвратяване на корупцията е разпределена между няколко органа. От 2017 г. насам Агенцията за административни реформи (Statskontoret) управлява национална мрежа за борба с корупцията и провежда изследвания и координиране на политиките в подкрепа на доброто управление и борбата с корупцията.³⁰ Национална сметна палата, чиято компетентност включва криминалистично разследване и извършването на одити, извършва финансов и нефинансов контрол на организациите от обществения сектор. Националният съвет за предотвратяване на престъпленията функционира като държавния експертен орган в правосъдната система³¹. Шведската асоциация на местните власти и регионите (Sveriges Kommuner och Regioner, SKA)³² координира провеждането на поредица семинари за предотвратяване на корупцията. Наред с това Финансовата полиция служи като шведското звено за финансово разузнаване (ЗФР) и участва в разследвания в рамките на полицията. Според шведския Национален съвет за

²⁸ Глава 10, раздел 5с от Наказателния кодекс <https://www.government.se/press-releases/2020/01/an-up-to-date-english-translation-of-the-swedish-criminal-code/>

²⁹ Ако престъплението, свързано с подкуп, е извършено при изпълнение на стопански дейности на дружество, на съответното дружество може да бъде наложена корпоративна глоба в порядъка от 5000 до 500 милиона шведски крони.

³⁰ За повече информация вж. <http://www.statskontoret.se/var-verksamhet/myndighetsnatverket-mot-korruption/>. Агенцията организира между 4 и 6 заседания на мрежата на година. През 2019 г. общо 150 държавни органа участваха в заседания, организирани от мрежата.

³¹ Понастоящем специалистите на BRÅ участват в правителствена работна група по въпросите на културата на мълчанието сред шведските организации, и по-специално например използването и отношението към лицата, сигнализиращи за нередности.

³² SKA функционира като работодателска организация (с участието на всички общини и области) и организация, представляваща и осъществяваща застъпничество за местното правителство.

предотвратяване на престъпленията (BRÅ) през 2018 г.³³ са подадени сигнали за 297 случая на вземане на подкуп и за 143 случая на предлагане на подкуп. Въпросът относно подкупването на чужди длъжностни лица продължава да създава рискове, тъй като Швеция е сред страните с най-голям брой международни корпорации на глава от населението, като съдебното преследване на подкупването на чужди длъжностни лица е ограничено въз основа на изискванията за двойна наказуемост и корпоративна отговорност³⁴.

Националното звено за борба с корупцията (RMK) е специализирана агенция към прокуратурата, отговаряща за всички наказателни разследвания, свързани с корупция и подкупване на чужди длъжностни лица. В звеното работят около 10 прокурори и двама счетоводители, чиято единствена цел е работа по случаи за борба с корупцията. Предизвикателствата за агенцията са свързани с наличието на аналитичен капацитет и ресурси предвид броя случаи, които се разследват и по които се водят дела, като съществува риск делата да не могат да бъдат приключени в рамките на давностния срок. Националното полицейско звено за борба с корупцията (NKG) беше създадено с цел обединяване на едно място на национални области на компетентност при разследването на престъпления, свързани с корупция, и разполага с персонал от 27 служители, в това число 14 полицаи, 6 цивилни следователи и 4 съдебно-счетоводни експерти. Освен разследването на корупционни престъпления звеното има и роля за превенцията, като подпомага държавните агенции при изготвянето на политики за борба с корупцията. Наред с това NKG предоставя обучения на различни органи и организации в Швеция по въпросите на борбата с корупцията.

Някои категории длъжностни лица, както и депутатите и министрите са длъжни да подават декларации за имущественото състояние. Законът (2018:1625) относно задължението някои длъжностни лица да подават декларации за притежаването на финансови инструменти съдържа разпоредби за задълженията на министрите и на някои длъжностни лица в държавните органи, в общините и в областите да декларират притежаваните от тях финансови инструменти. Министрите трябва да декларират притежаваните от тях финансови инструменти пред правителствените служби. Членовете на ръководството на държавните органи също са задължени да декларират данни, в случай че органът притежава вътрешна информация. Правителството решава кои държавни органи подлежат на това задължение за деклариране. Тези органи решават кои техни служители извън ръководството ще трябва да декларират данни в зависимост от достъпа им до вътрешна информация. Общините и областите също решават кои техни публични органи следва да бъдат обект на задължението за деклариране на данни. Депутатите са длъжни да декларират определени икономически активи в срок от четири седмици след първото заседание на парламента (Риксдаг) след изборите. Информацията от декларациите на депутатите се поддържа в публичен регистър, който се съхранява от парламентарната администрация. Данните се заличават от регистъра след края на пълния парламентарен мандат. Също така важи и принципът за публичен достъп до официални документи, съгласно който декларациите на депутатите трябва да бъдат предоставени при поискване.

³³ Вgå, Обработени престъпления.

³⁴ В тази връзка вж. ОИСР (2017 г.), „Шведските закони относно корпоративната отговорност за подкуп на международно равнище се нуждаят от спешна реформа“.

Въведени са мерки за гарантиране на защитата на лицата, сигнализиращи за нередности, и за насърчаване на подаването на сигнали за корупция. Съгласно Закона относно лицата, сигнализиращи за нередности (2016:749), работодателите не могат да подлагат на репресии служител или работник от агенция за временно назначаване заради това, че той е подал сигнал за сериозни нередности в дейностите на работодателя³⁵. Защитата има няколко елемента: свободата за съобщаване на информация, за получаване на информация и за разузнаване, и правото на анонимност. В края на май 2019 г. правителството започна преразглеждане за подготовката на изпълнението на новата Директива на ЕС относно защитата на лицата, които подават сигнали за нарушения, и за оценка на необходимостта от изменения на шведското законодателство във връзка с директивата³⁶.

Въведени са правила относно „кадровата въртележка“ между държавния и частния сектор по отношение на високопоставените длъжностни лица, докато лобирането остава нерегламентирано. С наредбата относно „кадровата въртележка“ между държавния и частния сектор, приета през 2018 г.³⁷, се определят ограничения за министрите, членовете на кабинета и на секретарите в министерствата, които заемат позиции и изпълняват задължения в организации, различни от правителството/публичния сектор. Тази наредба важи по отношение на заемането на недържавни позиции, включително в случаите, в които министри и държавни секретари възнамеряват да поемат нов ангажимент или пост в недържавни дейности или да основат дружество. „Недържавни дейности“ включва всички дейности, при които държавата не е отговорният орган. Наредбата се прилага и по отношение на дружества, които са изцяло или частично държавна собственост. Специализираният орган за преглед на прилагането, Комисията за преглед на ограниченията за смяна на служба за кабинета и секретарите в министерствата, разглежда всички случаи на заемане на позиции, където работодателят не е правителството. Що се отнася до лобирането, няма конкретно задължение за регистриране на лобисти или за обявяване на контакти между длъжностни лица и лобисти. Групата държави срещу корупцията (GRECO) отбелязват липсата на разработени правила за регламентиране на контактите с лобисти на фона на тенденцията бивши длъжностни лица да стават лобисти³⁸.

Едно широко право на публичен достъп до информация е основен елемент от шведския подход за предотвратяване на корупцията. Длъжностните лица имат право да разкриват информация пред медиите, гражданите имат право да присъстват на заседанията на отговорните органи (парламент, събрания на областните съвети), както и на съдебни заседания. Ограниченията на този принцип ясно са определени в закон за защитата на ограничен брой важни обществени и частни интереси³⁹.

³⁵ Наред с това съгласно Закона за свободата на печата и Основния закон за свободата на словото всеки има право безнаказано да предостави информация за публикуване по която и да било тема.

³⁶ Според властите някои разпоредби на Директива (ЕС) 2019/1937 на Европейския парламент и на Съвета относно защитата на лицата, които подават сигнали за нарушения на правото на Съюза, нямат еквивалент в шведското право, като например във връзка със задължението на дружествата с определен размер да създадат вътрешни канали за подаване на сигнали за нарушения. Освен това с директивата се предвижда защита на по-широка група от хора в сравнение със Закона относно лицата, сигнализиращи за нередности. (информация, предоставена от Швеция за Доклада относно върховенството на закона за 2020 г.).

³⁷ Правителство на Швеция (Regeringen), Karens införs för statsråd och statssekreterare. <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2018/02/karens-infors-for-statsrad-och-statssekreterare/>

³⁸ Пети кръг за оценка на GRECO — доклад за оценка.

³⁹ Закон за свободата на печата.

III. МЕДИЕН ПЛУРАЛИЗЪМ

Шведската правна уредба относно медийния плурализъм се основава на защитните мерки, произтичащи както от конституционната уредба⁴⁰, така и от вторичното законодателство. Конституцията гарантира свободата на словото чрез Основния закон за свободата на словото и Закона за свободата на печата. Статутът и областите на компетентност на медийния регулатор, Органа за печата, радиото и телевизията (*Myndigheten för press, radio och tv*), са регламентирани както в Конституцията⁴¹, така и в Закона за радиото и телевизията⁴². Шведската правна система не предвижда специфични секторни закони във връзка с прозрачността на собствеността на медиите⁴³.

В Швеция са въведени ефективни регулаторни защитни мерки във връзка с независимостта на медийния регулатор. Шведският Орган за печата, радиото и телевизията има статут на независим административен орган⁴⁴. Органът има законово установено задължение да поддържа свободата на словото, многообразието, независимостта и достъпа. В рамките на органа има два независими ръководни органа: Шведската комисия за радио и телевизия (*Granskningsnämnden för radio och TV*) и Съвета за субсидиране на медиите (*Mediestödsnämnden*). В последното издание на Мониторинга на медийния плурализъм (ММП за 2020 г.)⁴⁵ се отчита много нисък риск по отношение на независимостта и ефективността на шведския медийен регулатор. През 2018 г. беше даден ход на консултации за преглед на въвеждането в Швеция на преработената Директива за аудиовизуалните медийни услуги (AVMSD), включително разпоредбите за независимостта и ефективността на националните медийни регулатори⁴⁶. В последвалия доклад⁴⁷, представен пред правителството през август 2019 г., беше изведено заключението, че шведският модел на управление осигурява висока степен на независимост на всички шведски органи, включително на медийния регулатор. В доклада се посочва, както също беше потвърдено от представителите на Органа за печата, радиото и телевизията, че най-важният защитен механизъм произтича по силата на глава 12, член 2 от Закона за държавното управление, с който се определя общ принцип за независимостта на шведските административни органи⁴⁸. Понастоящем в Швеция тече процес по транспониране на преработената Директива за

⁴⁰ Шведската конституция съдържа четири основни закона: Закон за държавното управление, Закон за наследяването на трона, Закон за свободата на печата, особено що се отнася до Шведската комисия за радио и телевизия, и Основен закон за свободата на словото.

⁴¹ Приложими части от Конституцията: Законът за държавното управление и Основният закон за свободата на словото.

⁴² Закон за радиото и телевизията.

⁴³ За 2020 г. Швеция се нарежда на 4-то място в света съгласно Световния индекс за свобода на печата на „Репортери без граници“.

⁴⁴ Предвидено в Закона за държавното управление, Основния закон за свободата на словото и Закона за радиото и телевизията.

⁴⁵ Мониторинг на медийния плурализъм за 2020 г.

⁴⁶ Следва да се припомни, че с преработената Директива за аудиовизуалните медийни услуги (AVMSD) се определя набор от специфични гаранции за независимостта и ефективността на националните медийни регулатори.

⁴⁷ Доклад за 2019 г. „Модернизиран закон за радиото и телевизията — прилагане на измененията в Директивата за аудиовизуалните медийни услуги“.

⁴⁸ Съгласно член 2 „никой държавен орган, включително Риксдаг (парламента) или ръководен орган на който и да било орган на местното самоуправление, не може да определя начина, по който един административен орган следва да взема решение по даден случай, свързан с упражняването на държавна власт по отношение на физическо лице или орган на местното самоуправление, или във връзка с прилагането на закона.“

аудиовизуалните медийни услуги. Това може да включва допълнителни законодателни промени с цел укрепване на независимостта на медийния регулатор, и по-специално в контекста на избор на членове⁴⁹. Представителите на шведския Орган за печата, радиото и телевизията посочиха също така, че очакват разпределяне на по-голям бюджет⁵⁰.

Швеция разполага с добре установена уредба за саморегулиране в медийния сектор. Системата е изцяло на доброволен принцип и се финансира от четири печатни медии и четири радио- и телевизионни компании⁵¹. Омбудсманът по медийните въпроси (Medieombudsmannen), който отговаря за разрешаването на жалби във връзка с редакционното съдържание на вестници, списания, електронни медии и техните уебсайтове и страници в социални медии, се избира от комисия, в чийто състав влизат главният парламентарен омбудсман, председателят на Шведската адвокатска колегия и председателят на Националната осведомителна агенция. Наред с това омбудсманът по медийните въпроси следи за спазването на Етичния кодекс за печатните медии, радиото и телевизията във връзка със саморегулирането⁵². Обжалванията на решенията на омбудсмана по медийните въпроси се разглеждат от Съвета за медиите (Statens medieråd), в чийто състав влизат четирима съдии, 16 представители на медийните организации, участващи в схемата за саморегулиране, и 12 представители на обществеността.

Що се отнася до прозрачността на собствеността на медиите, в шведската правна система не се предвижда законодателство за конкретните видове медии. Съгласно данните от ММП за 2020 г.⁵³ всички дружества са задължени да спазват общата уредба въз основа на шведския Закон за финансовите отношения (Закона за прозрачността), съгласно който дружествата са длъжни да представят прозрачно своите структури на управление. Наред с това те следва да спазват Закона за защита на конкуренцията, в който е регламентиран въпросът за концентрирането на собствеността. Съгласно този режим всички шведски дружества са задължени да информират шведската Комисия за защита на конкуренцията за своите структури на собственост и да представят годишни отчети, които съдържат и информация за собствеността. Тези отчети следва да са публично достъпни (включително публикувани на техните уебсайтове). Поради липсата на уредба за отделните видове медии обаче в доклада на ММП за 2020 г. се посочва, че има среден риск по отношение на прозрачността на собствеността на медиите. В същото време според представителите на шведския Орган за печата,

⁴⁹ Информация, предоставена от Швеция за Доклада относно върховенството на закона за 2020 г., точки 28—29.

⁵⁰ Получена информация по време на виртуалното посещение на Швеция в контекста на подготовката на Доклада относно върховенство на закона за 2020 г.

⁵¹ Това включва Шведското сдружение на медийните издатели (TU Medier i Sveriges), Сдружението на издателите на списания (Sveriges Tidskrifter), Съюза на шведските журналисти (Journalistförbundet), Националната осведомителна агенция (National Press Club), Шведското радио (SR), Шведската телевизия (SVT), Шведската образователна радиотелевизионна компания (UR) и TV4.

⁵² Документът е достъпен на адрес: <https://medieombudsmannen.se/about-the-media-ombudsman/code-of-ethics-for-press-radio-and-television-in-sweden/#>.

⁵³ Мониторинг на медийния плурализъм за 2020 г.

радиото и телевизията⁵⁴ няма притеснения във връзка с установяването на собствениците на медийните услуги⁵⁵.

Швеция има гъвкава уредба за защита на журналистите и техните дейности. Условието, при които работят шведските журналисти, се оценяват като едни от най-добрите в света. В ММП за 2020 г. се посочва нисък риск по отношение на редакционната независимост в Швеция⁵⁶. В това отношение Законът за свободата на печата урежда независимостта при назначаването и освобождаването на главните редактори. В допълнение към това много медии и журналистически организации са разработили инициативи за саморегулиране във връзка с редакционната независимост. Що се отнася до клеветата, лишаването от свобода е една от предвидените санкции за клеветата и обида чрез печатни и аудиовизуални медии съгласно Закона за свободата на печата (глава 7) и Основния закон за свободата на словото (глава 5) във връзка с шведския Наказателен кодекс⁵⁷. Както обаче се посочва от Международния институт по печата,⁵⁸ наказателните преследвания за клеветата с участието на медии са рядкост в Швеция поради подробните изисквания за водене на такива дела, предвидени в посочените по-горе закони. Въпреки това, по данни на някои източници, в това число на Репортери без граници⁵⁹ и на шведския Национален съвет за предотвратяване на престъпленията (Brå)⁶⁰, някои журналисти са обект на заплахи в резултат на професионалната си работа. Броят на журналистите, към които са отправяни обидни или уронващи доброто име коментари онлайн, е намалял от 80 % през 2013 г. до около 70 % през 2019 г.⁶¹ През 2019 г. в платформата на Съвета на Европа за насърчаване на защитата на журналистиката и безопасността на журналистите⁶² няма сигнали за предупреждения относно Швеция. През 2020 г. в платформата бяха публикувани три предупреждения, свързани със случаи на физически нападения и на онлайн атаки над журналисти⁶³. Шведската полиция предприе конкретни мерки за справяне с проблемите, свързани с основните права и свободи, включително с престъпления срещу журналисти. Това включва създаване на национални звена за контакт, допълнителен персонал за подкрепа на жертвите на такива престъпления и разпределяне на допълнителни средства⁶⁴ с цел по-добро разследване на

⁵⁴ Получена информация по време на виртуалното посещение на Швеция в контекста на подготовката на Доклада относно върховенство на закона за 2020 г.

⁵⁵ Следва да се отбележи, че с преработената Директива за аудиовизуалните медийни услуги държавите членки се насърчават да приемат законодателни мерки, които да гарантират, че доставчиците на медийни услуги, които са в тяхната юрисдикция, осигуряват достъп до информацията относно своята структура на собственост, включително действителните собственици.

⁵⁶ Мониторинг на медийния плурализъм за 2020 г.

⁵⁷ Картографиране на декриминализирането на клеветата (2020 г.).

⁵⁸ Международен институт по печата, база данни за медийното законодателство, достъпна на адрес: <http://legaldb.freemedia.at/legal-database/>.

⁵⁹ Репортери без граници, Швеция.

⁶⁰ Brå, „Заплахи и насилие“.

⁶¹ Институт за журналистика, медии и комуникация (JMG) към Гьотеборгския университет, „Продължаващи прояви на омраза и заплахи към шведски журналисти“.

⁶² Съвет на Европа, Платформа за насърчаване на защитата на журналистиката и безопасността на журналистите — Швеция.

⁶³ Случаите, за които бяха подадени сигнали, са свързани със: заплахи и изказвания, проповядващи вражда и омраза, в социални медии (включително заплахи за убийство) към карикатурист след публикуване на негова сатирична илюстрация; смъртта на главния редактор на онлайн списание за новини Balochistan Times (първоначалната аутопсия не беше достатъчно убедителна и не може да бъде изключена възможността смъртта да е свързана с неговата професионална работа), както и с нападението над блогър от чеченски произход, най-вероятно свързано с неговата дейност в интернет.

⁶⁴ Около 970 000 EUR (10 милиона шведски крони).

престъпленията срещу демокрацията и престъпленията от омраза⁶⁵. Понастоящем председател на анкетна комисия⁶⁶, назначен от правителството през 2020 г., преразглежда, наред с други въпроси, наказателноправната защита за определени функции от жизненоважно значение за обществото, включително за журналистите. При тази процедура се очаква да бъде разгледан въпросът дали следва да бъдат предвидени допълнителни законодателни защитни мерки във връзка със свободата на словото.⁶⁷ В допълнение към това журналистите са облагодетелствани от стабилна уредба за достъп до информация. Съгласно ММП за 2020 г.⁶⁸ правните разпоредби относно достъпа до информация и ограниченията въз основа на защитата на неприкосновеността на личния живот и поверителността ясно са определени и заинтересованите страни, като например шведския Омбудсман по медийните въпроси, смятат, че това право се зачита напълно и се изпълнява добре на практика⁶⁹.

IV. ДРУГИ ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ВЪПРОСИ, СВЪРЗАНИ С ПРИНЦИПИТЕ НА ВЗАИМОЗАВИСИМОСТ И ВЗАИМООГРАНИЧАВАНЕ

Швеция има еднокамарна парламентарна система на управление, при която Законодателният съвет гарантира извършването на предварителен конституционен контрол, а съдилищата извършват последващ конституционен контрол по конкретни дела. Законодателни предложения могат да бъдат внасяни от парламента или от правителството, като на практика правителството внася по-голямата част от предложенията. Канцлерът на правосъдието, парламентарният омбудсман и омбудсманът по въпросите на равенството играят важна роля в системата, основана на принципите на взаимозависимост и взаимоограничаване.

Законодателният процес се отличава като подчертано приобщаващ. Процесът по изготвяне на законите започва с етапа на проучване, където въпросната тема първо трябва да бъде анализирана и оценена, обикновено от длъжностни лица от отговорното министерство, от анкетна комисия, която действа независимо от правителството, или от председател на анкетна комисия (еднолично проучване)⁷⁰. Въз основа на проучването се изготвя законопроект. Съгласно разпоредбите на Конституцията⁷¹ съответните органи и заинтересованите страни трябва да имат възможност да изразят становище, което става чрез т.нар. процедура по сезиране, за стандартен период от три месеца. Въпреки че тя е насочена към съответните органи и заинтересовани страни, в нея могат да участват свободно всички други организации и граждани. Процедурата по сезиране и получените становища се публикуват на уебсайта на правителството. Въз основа на резултатите от консултациите и процедурата по сезиране правителството изготвя законопроект. Тази процедура включва изготвяне на оценка на въздействието,

⁶⁵ Информация, предоставена от Швеция за Доклада относно върховенството на закона за 2020 г., точки 33—36.

⁶⁶ Правителство на Швеция, „Правителството провежда разговори с медийната индустрия и полицията във връзка със заплахите и омраза, насочени към журналисти“.

⁶⁷ В това отношение следва да се припомни, че в съответствие с европейските стандарти Съветът на Европа препоръчва всеобхватна законодателна рамка, която дава възможност на журналистите и останалите медийни участници да допринасят ефективно и без страх към обществената дебат. Препоръка CM/Rec(2016)4 на Комитета на министрите на Съвета на Европа, параграф 65.

⁶⁸ Мониторинг на медийния плурализъм за 2020 г.

⁶⁹ Получена информация по време на виртуалното посещение на Швеция в контекста на подготовката на Доклада относно върховенство на закона за 2020 г.

⁷⁰ Ригстаг на Швеция, Законотворчество.

⁷¹ Закон за държавното управление, глава 7, раздел 2.

която трябва да бъде подадена в шведския Съвет за по-добро законотворчество⁷², когато става въпрос за предложения с въздействие върху условията на труд на предприятията или върху конкурентоспособността. Анкетната комисия във връзка с „Укрепването на защитата на демокрацията и независимостта на съдебната власт“ е добър пример за значението на подобен приобщаващ процес при деликатни теми като върховенството на закона. Тя следи за представителството на различните политически партии и на съдебната власт и се оглавява от председателя на Върховния съд. С планирането на график на комисията се избягва извършването на тази процедура при кратки срокове, като резултатите от работата ѝ се очакват през 2023 г.

Законодателният съвет отговаря за предварителния преглед на конституционността на законите. Преди внасянето в парламента Законодателният съвет в състав бивши и настоящи съдии от Върховния съд и Върховния административен съд⁷³ прави преглед на законодателните предложения на правителството и внася необвързващо становище относно съответствието на предложението с Конституцията и правната система като цяло, като следи за спазването на принципите на върховенство на закона⁷⁴. Комисия на *Риксдаг* (парламента) също може да се допитва за становище до Законодателния съвет. Въпреки че в Швеция няма конституционен съд, всички съдилища могат да преразглеждат съответствието на законите с Конституцията или с имащи предимство устави при произнасянето по конкретни дела, като трябва да прекратят прилагането на всички несъответстващи разпоредби (т.нар. „нормативна оценка“). Ако един закон е приет в противоречие със становището на Законодателния съвет, съдилищата могат да вземат това предвид в контекста на нормативната оценка⁷⁵.

Швеция разглежда възможността за провеждане на реформа на процедурата за изменение на Конституцията. Понастоящем промени в Конституцията могат да се приемат с обикновено мнозинство, но се изискват две последователни решения на парламента, между които да са проведени парламентарни избори⁷⁶. Наред с реформата на съдебната власт, анкетната комисия относно „Укрепването на защитата на демокрацията и независимостта на съдебната власт“ ще разгледа и няколко възможни промени в начина на приемане на промени в Конституцията. Съгласно мандата на комисията това подлежи на разглеждане в светлината на най-новите тенденции в други държави, с които се откроява значението на стабилната защита на основните структури на демократичната система⁷⁷. И по-специално, анкетната комисия ще оцени дали следва да бъде необходимо квалифицирано мнозинство, дали следва да има изискване за минимален брой депутати, участващи във вземането на решението, както и дали изборите, проведени между двете решения, трябва да бъдат обикновени избори. Резултатите от тази част от консултациите също ще бъдат представени през 2023 г.

⁷² Решението да не се извършва оценка на въздействието трябва да бъде обосновано в наредбите, както е определено в Постановление (2007:1244) за оценките на въздействието. Относно консултациите със Съвета за по-добро законотворчество вж. Постановление (2011: 118) относно получаването от органите на становище на Шведския регулаторен съвет.

⁷³ Обикновено членовете се назначават съгласно принципи, установени от съдилищата.

⁷⁴ Изключения могат да бъдат правени по отношение на законодателство, където прегледът на съда не би бил от значение или когато това би забавило процедурата и съответно би нанесло сериозна вреда.

⁷⁵ Информация, предоставена от Върховния съд на Швеция за Доклада относно върховенството на закона за 2020 г., стр. 15.

⁷⁶ Закон за държавното управление, глава 8, раздел 14.

⁷⁷ Правителство на Швеция, мандат на комисията: укрепване на защитата на демокрацията и независимостта на съдебната власт, стр. 2—5.

Няколко независими органа играят роля в защитата на основните права. Омбудсманът по въпросите на равенството е шведската национална институция по правата на човека (НИПЧ) и орган по въпросите на равенството, акредитиран с В-статут през 2011 г. от Световния алианс на националните институции по правата на човека във връзка с неговото спазване на Парижките принципи на ООН, тъй като мандатът му е ограничен до въпроси, свързани с равенството, и не обхваща правата на човека в по-общ план⁷⁸. През 2018 г. правителството назначи анкетна комисия, която да изготви предложение за създаване на НИПЧ с пълен мандат по въпросите, свързани с правата на човека. Докладът на комисията беше представен през 2019 г.⁷⁹ и беше разгледан по време на консултации; със Заявлението на правителството от 2019 г. Швеция официално обяви, че ще бъде създаден НИПЧ⁸⁰. Европейската мрежа на националните институции по правата на човека (ENNHRI)⁸¹ представи коментари по доклада на анкетната комисия, като подчерта необходимостта от осигуряване на достатъчно защитни мерки за независимостта и публичната отчетност на новата институция. В допълнение към това и Парламентарният омбудсман (който се назначава и действа от името на парламента), и Канцлерът на правосъдието (който се назначава и действа от името на правителството) извършват надзор на прилагането на законите и други разпоредби от страна на държавните органи, включително от съдилищата и съдиите. И двете институции могат да образуват дисциплинарни процедури срещу висшестоящи длъжностни лица, включително съдии⁸², и да представят необвързващи становища относно разглеждането на въпрос от държавен орган или от съд (това касае само прилагането на законите и процедурите на съд или съдия, но не и съдебното решение по същество). През февруари 2020 г. парламентът реши да назначи парламентарна анкетна комисия за преглед на конституционния статут, мисията и дейностите на Парламентарния омбудсман, резултатите от който ще бъдат внесени през май 2022 г.⁸³

Правителството е въвело конкретни инструменти за провеждане на диалог с гражданското общество. Счита се, че Швеция има свободно гражданско общество⁸⁴. От 2017 г. насам правителството изпълнява специален метод за различните форми на диалог с гражданското общество, наречен *Sakråd* (форум за тематични консултации)⁸⁵, а създаденият през 2018 г. национален орган за диалог и консултации между правителството и гражданското общество осигурява форум за структурирано сътрудничество и съвместно разрешаване на проблеми⁸⁶.

⁷⁸ Информация, предоставена от Европейската мрежа на националните институции по правата на човека за Доклада относно върховенството на закона за 2020 г., стр. 215.

⁷⁹ Правителство на Швеция, предложение за национална институция по правата на човека в Швеция.

⁸⁰ Правителство на Швеция, декларация на правителството от 10 септември 2019 г., стр. 18.

⁸¹ Европейска мрежа на националните институции по правата на човека, „Относно консултациите по предложението за създаване на национална институция по правата на човека в Швеция“ (Ds 2019:4).

⁸² С изключение на съдии от върховните съдилища, които са освободени от дисциплинарна отговорност, но може да подлежат на съдебни производства във връзка с престъпления, извършени при изпълнение на задълженията си. За тези производства се прилага отделна система, което означава, че въпросите се разглеждат от върховните съдилища след образуване от Парламентарния омбудсман или от Канцлера на правосъдието.

⁸³ Риксдаг на Швеция, Анкетно проучване относно контрола на парламентарния омбудсман (JO).

⁸⁴ Оценка от Световния алианс за гражданско участие (CIVICUS); рейтингите са по скала от пет категории, определени като: свободно, стеснено, възпрепятствано, ограничено и закрито.

⁸⁵ Правителство на Швеция, *Sakrad*.

⁸⁶ *Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället*.

Приложение I: Списък на източниците по азбучен ред*

* Списъкът на становища и коментари, получени в контекста на консултациите за Доклада относно върховенството на закона за 2020 г., е публикуван на уебсайта (COM website).

Brå, „Заплахи и насилие“. <https://www.bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2015-04-29-hot-och-vald.html>.

Brå, „Обработени престъпления“. <https://www.bra.se/statistik/kriminalstatistik/handlagda-brott.html>

Brå, „Докладвани престъпления“. <https://www.bra.se/statistik/kriminalstatistik/anmalda-brott.html>

Център за плурализъм и свобода на медиите (2020 г.), Мониторинг на медийния плурализъм за 2020 г. <https://cmpf.eu.eu/media-pluralism-monitor/mpm-2020>

СЕРЕЈ (2020 г.), Проучване относно функционирането на съдебните системи в държавите — членки на ЕС.

CIVICUS, Мониторинг за проследяване на гражданското пространство: Швеция. <https://monitor.civicus.org/country/sweden/>

Съвет на Европа, Платформа за насърчаване на защитата на журналистиката и безопасността на журналистите — Швеция. <https://www.coe.int/en/web/media-freedom/sweden>

Съвет на Европа: Комитет на министрите (2010 г.), препоръка CM/Rec(2010)12 на Съвета на Европа относно съдиите: независимост, ефикасност и отговорности.

Съвет на Европа: Комитета на министрите (2016 г.): Препоръка CM/Rec(2016)4 относно защитата на журналистиката и безопасността на журналистите и останалите медийни участници.

Съвет на Европа: Консултативен съвет на европейските съдии — КСЕС (2016 г.), Становище № 19 относно ролята на председателите на съдилищата.

Съд на Европейския съюз, решение от 24 юни 2019 г. по дело *Комисия/Полша*, C-619/18.

Генерална дирекция „Комуникации“ (2019 г.), експресно проучване на Евробарометър № 482 на тема: „Отношение на предприятията към корупцията в ЕС“.

Генерална дирекция „Комуникации“ (2020 г.), специално проучване на Евробарометър № 502 на тема: „Корупция“.

Европейска комисия (2020 г.), Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието.

Европейска мрежа на съдебните съвети — ЕМСС (2014 г.), Минимални съдебни стандарти IV — Разпределяне на делата: Доклад на Европейската мрежа на съдебните съвети за 2013—2014 г.

Европейска мрежа на националните институции по правата на човека (2019 г.), „Относно консултациите по предложението за създаване на национална институция по правата на човека в Швеция“ (Ds 2019:4).

Европейска мрежа на националните институции по правата на човека (2020 г.), принос към консултацията със заинтересованите страни за Доклада относно върховенството на закона за 2020 г.

Пети кръг за оценка на GRECO (2018 г.) — доклад за оценка на Швеция относно предотвратяването на корупцията и насърчаването на почтеността на органите на централното управление (висши ръководни функции) и правоприлагащите агенции.

Институт за журналистика, медии и комуникация (JMG) към Гьотеборгския университет, „Продължаващи прояви на омраза и заплахи към шведски журналисти“. <https://jmg.gu.se/aktuellt/Nyheter/Nyheter+detalj/fortsatt-hat-och-hot-mot-svenska-journalister.cid1637975>

Национална администрация на съдилищата (2020 г.), „Все повече дела в съдилищата на страната“. <https://www.domstol.se/domstolsverket/nyheter/2020/02/allt-fler-mal-till-landets-domstolar/>.

Национална администрация на съдилищата, Статистически данни във връзка с коронавируса. <https://www.domstol.se/om-sveriges-domstolar/statistik-styrning-och-utveckling/statistik/statistik-med-anledning-av-coronaviruset/>

ОИСР (2017 г.), „Шведските закони относно корпоративната отговорност за подкуп на международно равнище се нуждаят от спешна реформа“. <http://www.oecd.org/corruption/sweden-s-laws-on-corporate-responsibility-for-international-bribery-need-urgent-reform.htm>

Репортери без граници, Швеция. <https://rsf.org/en/sweden>

Риксдаг на Швеция (2020 г.), Анкетно проучване относно контрола на парламентарния омбудсман (JO). <https://www.riksdagen.se/sv/press/pressmeddelanden/2020/feb/21/utredning-om-oversyn-av-riksdagens-ombudsman-jo/>

Ригстаг на Швеция, Законотворчество.. <https://www.riksdagen.se/en/how-the-riksdag-works/what-does-the-riksdag-do/makes-laws/>

Statskontoret, „Мрежа от органи срещу корупцията“. <http://www.statskontoret.se/var-verksamhet/myndighetsnatverket-mot-korruption/>

Правителство на Швеция (2019 г.), декларация на правителството от 10 септември 2019 г. <https://www.government.se/speeches/20192/09/statement-of-government-policy-10-september-2019/>

Правителство на Швеция (2020 г.), мандат на комисията: укрепване на защитата на демокрацията и независимостта на съдебната власт. <https://www.regeringen.se/4915d2/contentassets/2399f42ba83d48f4ad2e5ebb3ddb0e21/forstarkt-skydd-for-demokratin-och-domstolarnas-oberoende-dir-2020-11.pdf>

Правителство на Швеция (2020 г.), „Цифрова комуникация в съдопроизводството“. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2020/06/prop.-201920189>

Правителство на Швеция (2020 г.), информация, предоставена от Швеция за Доклада относно върховенството на закона за 2020 г.

Правителство на Швеция (22 февруари 2018 г.), Karens införs för statsråd och statssekreterare. <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2018/02/karens-infors-for-statsrad-och-statssekreterare/>

Правителство на Швеция, *Sakråd*. <https://www.regeringen.se/sakrad/>

Правителство на Швеция, предложение за национална институция по правата на човека в Швеция.

Правителство на Швеция, „Правителството провежда разговори с медийната индустрия и полицията във връзка със заплахи и омраза, насочени към журналисти“. <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/02/regeringen-haller-samtal-med-mediebranschen-och-polisen-om-hot-och-hat-mot-journalister/>

Върховен съд на Швеция (2020 г.), принос към консултацията със заинтересованите страни за Доклада относно върховенството на закона за 2020 г.

Служба на ООН по наркотиците и престъпността, системата за борба срещу изпирането на пари goAML. <https://www.unodc.org/unodc/en/global-it-products/goaml.html>

Виртуално посещение на Швеция в контекста на Доклада относно върховенството на закона за 2020 г.

Приложение II: Посещение в страната — Швеция

През юни 2020 г. службите на Комисията проведоха виртуални срещи със:

- Агенция за административни реформи (Statskontoret)
- Анкетна комисия по независимостта на съдилищата
- Съвет по законодателството
- Служба за борба с икономическите престъпления (Ekobrottsmyndigheten)
- Министерство на финансите
- Министерство на правосъдието
- Национална администрация на съдилищата
- Служба на канцлера по правосъдието
- Кабинет на министър-председателя
- Органа за печата, радиото и телевизията (Myndigheten för press, radio och tv)
- Омбудсман за печатните медии (Pressombudsmannen)
- Прокуратура
- Върховен административен съд
- Върховен съд
- Шведска асоциация на съдиите
- Шведска адвокатска колегия
- Шведски съюз на журналистите
- Transparency International — Швеция

* Комисията се срещна и със следните организации в редица срещи на хоризонтално равнище:

- Амнести Интернешънъл
- Съюз за граждански свободи за Европа
- Гражданско общество Европа
- Конференция на европейските църкви
- EuroCommerce
- Европейски център за нестопанско право
- Европейски център за свобода на печата и медиите
- Европейски граждански форум
- Free Press Unlimited
- Международна фондация за защита на защитниците на правата на човека (Front Line Defenders)
- ILGA-Европа
- Международна комисия на юристите
- Международна федерация за правата на човека
- Международен институт по печата
- Платформа за учене през целия живот
- Инициатива за правосъдие на „Отворено общество“/Институт за европейска политика на „Отворено общество“
- Репортери без граници
- Transparency International EC